

Pr Riina Sikkut

Terviseminister

Sotsiaalministeerium

Hr Erkki Keldo

Teie 25.11.2024 nr 1.1-8/2987-1

Majandus- ja tööstusminister

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Meie 07.01.2025 nr 0701/2025

Alkoholarvitamise vähendamise arengusuundadest 2025-2035

Eelnõude infosüsteemi esitati arvamuse avaldamiseks alkoholarvitamise vähendamise arengusuundade 2025-2035 dokument. Kõigepealt vabandan Eesti Väike- ja Keskliste Ettevõtjate Assotsiatsiooni (EVEA) vastusega hilinemise pärast. EVEA põhimõtteliselt toetab dokumendis toodud üldist eesmärki ja sihte. Alljärgnevalt aga toome välja mõned arengusuundade olulised probleemid.

1. Halduskoormuse kasv

Arengusuundades toodud ainult bürokraatiat suurendavad piirangud võiks jätta kehtestamata. Sellistest piirangutest tõuseb rohkem kahju kui kasu ja lõppkokkuvõttes alkoholi tarvitamine ei vähene.

Näiteks on dokumendis välja pakutud ühe meetmena alkoholi jaemüügiga tegelevate osapoolte ja alkoholi serveerivate inimeste teadmiste tõstmine alkoholi müügi nõuetest ja neid kahjusid vähendava keskkonna loomise toetamine. Sellised töötajate koolitused ei pruugi aga olla efektiivsed ja on ettevõtjate jaoks kulukad. Tegemist on tegutsemisvabaduse piiranguga, mis puudutab eelkõige ettevõtjaid jaekaubanduse, toitlustuse ja meelelahutuse valdkondades. See ei ole alkoholarvitamise vähendamiseks kohane meede. Nimetatud eesmärgi saavutamiseks peab otsima paremaid alternatiive.

Arengusuundades on esile toodud soov vähendada müügikohtade arvu ja tihedust läbi tasulise ja tähtajalise müügilubade süsteemi. Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse kohaselt võib seadusega sätestada vastaval tegevusalal majandustegevuse lubamise üksnes tegevusloa

alusel olulisest avalikust huvist tuleneval põhjusel. Siin on oluline silmas pidada, et inimeste tervise kaitse eesmärk ei pruugi olla piisavaks õigustuseks sellisele piirangule, mille tulemusel muutuvad loakohustuslikuks paljud jaemüügi ja teenindustevõtted, kus alkoholi müük ei ole põhitegevuseks.

Ka väljapakutud meede, mille kohaselt luuakse tingimused, et alkoholi müügipiirangute järelevalve kulu tasuksid vähemalt osaliselt alkoholi müügiga tegelevad ettevõtted, ei ole mõistlik. Järelevalvetasusid on seni kehtestatud mõnedes spetsiifilistes valdkondades. Seal on tekkinud probleeme õigusselguse ja õiguskindlusega, seoses vajadusega nende tasude suurust aeg-ajalt tõsta. Alkoholi puhul on üheks erisuseks veel see, et kehtestatud reeglite järgimise üle teostavad järelevalvet nii Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Maksu- ja Tolliamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, valla- või linnavalitsus kui ka politseiametnikud.

2. Inimeste käitumise suunamine

EVEA hinnangul on oluline suunata inimesi käituma sotsiaalselt sobilikumal ja mõistlikumal viisil. Riigi ülesandeks aga ei ole inimeste isikliku ellu sekkumine ja riik ei pea õpetama, kuidas on vaja elada. Oluline on mõista, et ennekõike saab iga inimene ise vastutada oma tegemiste eest.

Teadlikkuse suurendamine alkoholi tarvitamisega seotud ohtudest on tähtis tegevus, aga vastavaid meetmeid oleks vaja arengusuundades täpsemalt kirjeldada. Alkoholi mittetarvitamist toetavate sotsiaalsete normide kujundamine ühiskonnas toimub eliidi poolt eeskuju näitamise kaudu ja siin ei ole riigil võimalik eriti midagi teha.

Alkoholi tarvitamine järgib klassikalist reeglit: enamus sellest toimub vähemuse poolt. Bernsteini analüütikute hinnangul tarvitatakse arenenud maades 60-90% alkoholist ära 20% joojate poolt. Ei ole tõenäoline hoiatustega nende karastunud tarbijate käitumist mõjutada.

3. Alkoholi müük maapiirkondades

Arengusuundades soovitakse keelata alkoholi müük lasteaedade ja koolide vahetus läheduses. Sellise piirangu kehtestamine võib aga kaasa tuua probleeme maapiirkondades, kus sageli pood-raamatukogu-postkontor vms asuvad ühes hoones ja see hoone võib paikneda kooli või lasteaia kõrval või lähedal. Kui siin hakata vahemaid mõõtma, siis võivad maapiirkonnas ka piim, leib ja vorst muutuda elanikele kättesaamatuks, sest maapoodi ainult piima ja leiva müügiga ära majandada on keeruline. EVEA arvates on vaja laste ja noorte kaitseks kehtestatavate reeglite väljatöötamisel arvestada ka maapiirkondade eripäradega.

Lugupidamisega

Leho Verk

EVEA tegevjuht

(allkirjastatud digitaalselt)

Koostas: M. Sepp, marek@evea.ee